

Zpracování výsledků voleb se neustále zrychluje

Při volbách do Poslanecké sněmovny byly v roce 2010 celkové výsledky voleb zpracovány za 7,5 hodiny od uzavření volebních místností, tj. o 1,5 hodiny rychleji než v roce 2006. Zásahu na tom má náš úřad, který vyvinul **unikátní technické řešení**.

Nový způsob zpracování volebních výsledků se v České republice používá od roku 2000. Tehdy došlo k rozsáhlé novele volebních zákonů, která svědila provedení voleb soustavě volebních orgánů a pojala toto téma jako výkon státní správy. Rozhodujícím principem nového způsobu je, že výsledky hlasování v okrsku jsou určeny podepsáním zápisu o průběhu a výsledku hlasování okrskovou komisí. Žádný jiný volební orgán už nemá právo tyto výsledky přezkoumávat. Pouze ČSÚ kontroluje při převzetí jejich úplnost a logickou správnost. Celkové výsledky voleb jsou vypočteny z okrskových výsledků sečtených za příslušné volební území.

Papírové sjetiny volebních výsledků **jsou již minulostí**.

Technické řešení zpracování voleb klade důraz na bezpečnost, odolnost, transparentnost a také rychlost. Systém pracuje v reálném čase, dílčí data jsou průběžně zpracovávána, odesílána a ihned zveřej-

ňována. Díky parametrům systému jsou konečné výsledky k dispozici prakticky okamžitě po odeslání dat posledního okrsku. Dá se tedy říci, že doba zpracování celkových výsledků je dána pouze rychlostí práce jednotlivých okrskových komisí. Díky rostoucímu využívání okrskového programu, který urychluje práci komisí a zkracuje přejímku na přebíracích místech, jsou celkové výsledky voleb zveřejňovány v čím dále kratších časech.

Působnost Českého statistického úřadu ve volbách

Český statistický úřad dnes zajišťuje zpracování výsledků veškerých voleb, které se na území naší republiky konají. Jedná se o **řádné volby** do: • Evropského parlamentu, • Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, • Senátu Parlamentu ČR, • zastupitelstev krajů, • zastupitelstev obcí, a **mimořádné volby**: • nové, opakované a dodatečné volby do zastupitelstev obcí, • doplňovací volby do Senátu.

ČSÚ zajišťuje i zpracování výsledků celostátních referend. Dosud se konalo pouze Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2003. Jako **volební orgán** musí: • vypracovat závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb, • vyhotovit programové vybavení pro účel zpracování a poskytování výsledků voleb, • vyhotovit a vést číselníky a registry kandidátů a volebních stran, • shromáždit a zpracovat výsledky voleb, • poskytovat a prezentovat výsledky voleb.

Z důvodu úspěšného zajištění těchto úkolů byla vytvořena samostatná řídicí struktura, kterou zastřešuje **vrcholový štáb voleb**. Její součástí je i gesční odborný útvar – **oddělení zpracování výsledků voleb**, který má časově neomezené působení. Ostatní pracovní týmy a řídicí pracovníci jsou aktivováni podle harmonogramu činnosti až v období před volbami. Obecně má příprava na volby a zpracování jejich výsledků přímou vazbu na územní členění státu.

Registry kandidátů

Aby se vše stihlo, zahajuje volební oddělení ČSÚ přípravu obvykle několik měsíců před jejich vyhlášením. Z pracovníků několika útvarů je sestaven řešitelský tým, který zpracuje technický projekt. Podle něj se zahájí práce na tvorbě programového vybavení a sepiší „Pokyny pro okrsk-

kové volební komise“, které popisují metodiku zjištění výsledku hlasování ve volebním okrsku. Navrhne se scénář instruktážního videopořadu a připraví se další pomůcky pro odborná školení. Ihned po vyhlášení voleb se sestaví podrobný harmonogram činností a vypracuje rozpočet potřebných finančních prostředků.

Ve spolupráci s registračními úřady založí ČSÚ registry kandidátů a volebních stran, které udržuje a aktualizuje až do termínu voleb (seznamy jsou zveřejněny na volebním serveru ČSÚ www.volby.cz). Krajiští a okresní gestoři voleb prodávají s pověřenými obecními úřady zřízení detašovaných volebních pracovišť, tzv. přebíracích a výstupních míst, a zajistí nábor a výškolení potřebných pracovníků. Detašovaná pracoviště jsou ve spolupráci s pověřenými úřady vybavena výpočetní technikou a připojena k jednorázově vytvořené zabezpečené počítačové síti. Krátce před volbami jsou zorganizovány zpravidla tři zkoušky zpracování výsledků. V té době se vybraní zaměstnanci úřadu podílejí na výškolení zástupců téměř 15 tisíc okrskových komisí.

Průběh zpracování

Ještě v průběhu přípravných prací jsou z řad pověřených zaměstnanců ČSÚ jmenováni vedoucí jednotlivých volebních pracovišť a je sestaven centrální zpracovatelský tým. Tito pracovníci zabezpečují zpracování výsledků i jejich prezentaci na výsledkovém serveru. Pro podporu práce okrskových komisí vytváří ČSÚ speciální programové vybavení, tzv. okrskový program, který umožňuje zpracovat zápis o výsledcích hlasování v okrsku pomocí počítače.

Vlastní zpracování začíná pro ČSÚ v okamžiku, kdy se zástupci okrskové komise dostaví se „Zápisem o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku“ na přebírací místo. Zde je zápis zkontrolován,

data z něho přenesena do počítače a po dalších kontrolách odeslána do centrální databáze. Jsou-li v zápisu zjištěny nedostatky, jsou zástupci komise vyzváni k jejich odstranění. Pokud je zápis bezchybný, obdrží potvrzení o úspěšném převzetí a pro kontrolu i opis převzatých dat. Již v tomto okamžiku je tedy možné zkontrolovat, že výsledky hlasování vstoupily do zpracování správně.

Okrsková data jsou ukládána a zároveň i zálohována v centrální databázi. Okamžitě po jejich uložení jsou zveřejněna na výsledkovém serveru. Tak je komukoliv umožněna další kontrola správnosti převzatých údajů jejich porovnáním s okrskovým zápisem. Tento systém je zcela „průhledný“ a jakékoliv zkreslení dat by bylo rychle odhaleno.

Jakmile jsou k dispozici dílčí výsledky za celé volební území, je provedeno sečtení hlasů a ty pak přepočteny na mandáty. Celkové výsledky jsou zpracovány v podobě zápisu, který je odeslán na příslušné výstupní místo ke schválení a k podpisu zákonem určenými osobami. Potom je zveřejněn na výsledkovém serveru ČSÚ. Konečné schválení výsledků voleb přísluší Státní volební komisi, která dostane celkové výsledky od zástupce ČSÚ bezprostředně po volbách.

Prezentace výsledků

O výsledcích voleb je veřejnost informována především prostřednictvím webových stránek umístěných na dvou adresách: www.volby.cz a www.volbyhned.cz.

První z nich je základní a slouží především k dlouhodobé prezentaci volebních výsledků. Jsou zde umístěna veškerá volební data, která má ČSÚ k dispozici od roku 1990 do současnosti. Obsahuje jak volební výsledky, tak i registry kandidátů, případně doprovodné číselníky. Členění dat odpovídá typu voleb, použitému volebnímu systému a struktuře volebních území. Dru-

Skvěle sehraný volební orchestr

Při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 zabezpečoval ČSÚ převzetí výsledků hlasování z celkem 14 894 volebních okrsků, fungovalo 507 přebíracích míst, 14 výstupních míst na úrovni krajů, centrální pracoviště v budově ČSÚ v Praze a prezentační pracoviště u Státní volební komise. Na regionálních volebních pracovištích ČSÚ zajišťovalo zpracování výsledků voleb celkem zhruba 3 200 osob, z toho bylo více než 1 000 vlastních zaměstnanců ČSÚ (včetně asi 800 s pověřením ve smyslu volebního zákona). Pro pořízení vstupních dat, jejich přenosy k centrálnímu zpracování a prezentaci průběžných i konečných výsledků bylo využito 1 800 počítačů. Další osoby a technické systémy zabezpečovaly převzetí volebních výsledků ze zahraničí, centrální zpracování a prezentaci výsledků voleb v ČSÚ a na Státní volební komisi. Okrskový program pro zpracování zápisu využilo 80 % okrskových komisí.

Zpátky do volební historie

Spojení statistiky a voleb má na našem území dlouholetou tradici. Již po vzniku ČSR v roce 1918 a v následujících letech se státní statistika věnovala v sérii publikací dokumentování výsledků tehdy konaných voleb a též popisu vymezení volebních území. Toto spojení bylo narušeno až 2. světovou válkou. Krátce po válce byla zmíněná činnost obnovena, ale od roku 1948 byla na mnoho let přerušena.

Nový počátek působení státní statistiky ve volbách do zákonodárných a zastupitelských orgánů Československé a později České republiky datujeme do roku 1990. V tomto roce na jaře proběhly nejprve první svobodné volby do Federálního shromáždění a České národní rady, na podzim pak volby do zastupitelstev obcí. Tehdejší volební zákony svěřily Federálnímu i Českému statistickému úřadu působnost při zjišťování, zpracování a poskytování výsledků voleb.

Po zániku federálního státu a vzniku samostatné České republiky počátkem roku 1993 se působnost statistiky ve volbách postupně konstitovala v Českém statistickém úřadu, který pokračoval v této práci v souladu s vývojem volební legislativy.

há adresa je pomocná a je určena k prezentaci aktuálních průběžných výsledků probíhajících voleb po dobu zpracování. Jsou zde k dispozici pouze stručné údaje a slouží k odlehčení základního serveru.

Dalším způsobem prezentace výsledků celostátních voleb je jejich zpracování v podobě publikací. Dříve byly vytvářeny publikace papírové, v poslední době dostala přednost elektronická forma. Celkové výsledky voleb, včetně datových souborů, jsou dostupné i na CD. Mimořádné

volby a jejich výsledky se publikují obvykle společně, zpravidla za celé volební období. Papírové publikace a CD je možno objednat a zakoupit v informačním servisu ČSÚ. Elektronické publikace jsou dostupné na webových stránkách úřadu na adrese www.czso.cz.

Jiří Prox
oddělení zpracování
výsledků voleb